Allah´ın irâdesi ve kudreti

İstanbul/Üsküdar'dan Zeynep hanım: "Allah'ın irâdesine ve kudretine göre mümkün olmayan şey var mıdır? Risâle-i Nûr'un bu konudaki yaklaşımı nedir?"

Yerlerden göklere, zerrelerden kürelere, hücrelerden güneş ve yıldız sistemlerine, ferşten arşa bütün kâinâtta; bütün zamanlarda, bütün hareketlerde ve bütün tavırlarda Cenâb-ı Hakk'ın meşîeti, dileği, isteği, tercîhi, emri, irâdesi, kudreti, ilmi ve hikmeti esastır ve hâkimdir. Şu âyetler üzerinde düşünelim:

*"Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler, and oldun ki, küfre girmişlerdir. De ki: 'Allah, Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yer yüzünde olanların hepsini yok etmeyi irâde ederse kim O'na karşı koyabilir?' Göklerin, yerin ve arasındakilerin hükümrânlığı Allah'ındır; dilediğini yaratır! Allah herşeye kadirdir." (1)

*"De ki: Allah size bir kötülük dilese veya bir rahmet irâde etse, O'na karşı sizi kim koruyabilir? Allah'tan başka dost ve yardımcı da bulamazsınız!" (2)

Cenâb-ı Hak, irâdesi ile kudreti arasındaki eş zamanlı bağlantıyı da şöyle beyan eder: "(Allah) bir şeyi irâde ettiği zaman, O'nun işi sadece ona "Ol!" demektir. O hemen oluverir!" (3)

Bediüzzaman Hazretlerine göre, varlıklar; varlıklarının öncesine bakarsak sonsuz bir ilmin târifenâmesi; sonundaki tohumuna bakarsak Sâniin plânı ve beyannâmesi; yüzeyine bakarsak Fâil-i Muhtar ve Mürîd'in gâyet sanatlı ve tenâsüplü bir sanat elbîsesi; iç yüzüne bakarsak bir Kadîr'in gâyet muntazam bir makinesi hükmündedir. Bu hal ve keyfiyet îlân etmektedir ki: Hiçbir şey, hiçbir zaman, hiçbir mekân bir tek Sâni-i Zülcelâl'in tasarruf elinin ihâtâsının dışında kalmaz. Her bir şey ve her bir eşyâ, bütün halleri ve tavırlarıyla bir Kadîr-i Mürîd'in kabza-i tasarrufunda tedbîr edilmekte, bir Rahmân-ı Rahîm'in tanzimiyle ve lütfûyla güzelleştirilmekte ve bir Hannân-ı Mennân'ın tezyîniyle süslendirilmektedir. Başında şuur ve yüzünde gözü bulunan insana, şu kâinât ve şu mevcûdâttaki nizam, mîzan, tanzim ve tevzin; bir tek, yektâ, Vâhid, Ehad, Kadîr, Mürîd, Alîm, Hakîm bir Zâtı vahdâniyet mertebesinde göstermektedir. (4)

Said Nursî Hazretlerine göre, herşeyi çepeçevre saran sonsuz ilme işâret eden bütün varlıklar, aynı zamanda o kuşatıcı ilim Sahibinin küllî irâdesine de delâlet etmektedirler. Nitekim her bir şeye, hususan her bir hayat sahibine pek çok karışık ihtimaller içinde muayyen bir ihtimal ile, pek çok çıkmaz yollar içinde neticeli bir yol ile, pek çok faydasız imkânlar içinde müterediddit iken gâyet muntazam bir şahsiyet verilmesi, hadsiz cihetlerle küllî bir irâdenin her şeye hâkimiyetini göstermektedir. (5) Çünkü varlıkları ihâta eden hadsiz imkânlar, ihtimaller ve çıkmaz yollarda, karışık ve yeknesak sel gibi mîzansız akan câmid unsurlardan, gâyet hassas birer ölçü ile, gâyet nâzik birer tartı ile, gâyet ince birer intizam ile ve gâyet nâzenin birer nizam ile herşeye verilen ölçülü şekiller ve muntazam şahsiyetler, herşeyin küllî bir irâdenin eseri olduğuna şehâdet etmektedir. Çünkü hadsiz vaziyetler içinde bir vaziyeti seçmek, bir tahsis, bir tercih, bir kast, bir arzu ve bir irâde ile mümkündür. Elbette tahsis, bir tahsis ediciyi; tercih bir tercih ediciyi göstermektedir. Tercih edici ve tahsis edici ise "irâde sıfatı"dır.

Meselâ, insan gibi yüzlerce muhtelif cihazlar ve âletlerin makinesi hükmünde olan bir vücudun, bir katre sudan; yüzlerce muhtelif âzâsı bulunan bir kuşun, basit bir yumurtadan; yüzlerce muhtelif kısımlara ayrılan bir ağacın, basit bir çekirdekten icatları sonsuz bir kudret ve ilme şehâdet ettikleri gibi, aynı zamanda, herşeyi tahsis eden küllî bir irâdeye de delâlet etmektedirler. O küllî irâde, herşeyin her cüz'üne, her uzvuna ve her kısmına has bir şekil vermekte ve husûsî bir vaziyet giydirmektedir.

Nasıl ki, hayvanlardaki ehemmiyetli âzânın esasları ve neticeleri itibariyle birbirlerine benzeyişleri, tevâfukları ve bir tek birlik mührü ortaya koymaları, kat'î olarak delâlet etmektedir ki, bütün hayvanların Sânii birdir, Vâhid'dir, Ehad'dir. Öyle de, o hayvanların her birinin ayrı ayrı şahsiyetlerde tezâhür etmeleri ve başka başka sîmalarda hikmetle ortaya çıkmaları delâlet etmektedir ki, onların Sâni-i Vâhid'i Fâil-i Muhtârdır ve küllî irâde Sahibidir, her istediğini yapmaktadır, kast ve irâde ile işlemektedir.

Said Nursî'ye göre, madem Allah'ın ilmine ve irâdesine mevcûdât adedince, hattâ mevcûdâtın halleri ve tavırları adedince delâlet ve şehâdet vardır. Elbette bir kısım filozofların Allah'ın irâdesini nefy edici beyanları, bir kısım bid'ât ehlinin kaderi inkâr edici sözleri ve bir kısım ehl-i dalâletin Allah'ın cüz'iyâtı bilmediğine dâir iddiaları mevcûdât adedince katlanmış bir yalancılıktır, mevcûdâtın halleri ve tavırları adedince korkunç bir dalâlet dîvâneliğidir.

Çünkü hadsiz sâdık şâhitleri yalanlamak mümkün değildir. Meşîet-i İlâhiye ile, yani Allah'ın dilemesi ve irâdesi ile meydana gelen işlerde "İnşaallah! İnşaallah!" demek

yerine; bilerek, “Tabiî! Tabiî!” demenin, ne kadar hatâ olduğu ve ne derece hakîkata muhâlif bulunduğu gözden kaçmamalıdır. (6)

Binâenaleyh, Allah, herşeyi kucaklayan bir irâde Sahibidir; dilediği olur, dilemediği olmaz.(7) Emir ve irâdesi olmazsa hiçbir şeyin, hiçbir şeye müdahale etmesi mümkün değildir.(8) O’nun gayb hazinesinde eşyanın îcâdı “Kün!”, yani “Ol!” emrine bağlıdır. Bütün eşyanın iç yüzü, santral gibi, Hakîm, Kadîr, Mürîd ve Alîm olan Allah’ın kudret elindedir.(9) O’nun her dilediği şey mümkündür, her dilemediği şey mümkün değildir.

Dipnot:
1-Bakara Sûresi, 2/17;
2-Ahzâb Sûresi, 33/17;
3-Yâsîn Sûresi, 36/82;
4-Mektûbât, s. 225;
5-Mektûbât, s. 236;
6-Mektûbât, s. 237; Tefekkürnâme, s. 101;
7-Tefekkürnâme, s. 97;
8-Asâ-yı Mûsâ, s. 219;
9-Mesnevî-i Nûriye, s. 96.